

Михайло ГНАТЮК

*доктор філологічних наук
професор, завідувач кафедри теорії літератури та порівняльного
літературознавства*

Львівського національного університету ім. І. Франка

ORSID: <https://orcid.org/0000-0003-0742-8272>

email: mychajlo.hnatiuk@gmail.com

БОГДАН ЯКИМОВИЧ. IN MEMORIAM*

У Львові 27 червня 2022 р. відійшов у вічність визначний український учений-гуманітарій і громадський діяч, доктор історичних наук, професор, дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ), заслужений діяч культури України Богдан Якимович.

Народився Богдан Якимович 29 січня 1952 р. у с. Серафінці на Покутті. Інтелігент у третьому поколінні: його батьки були вчителями, як і бабуся – учениця видатного письменника й літературознавця, директора Заліщицької гімназії Осипа Маковея. У родині шанували прогресивні просвітянські традиції галицької педагогіки.

Богдан Якимович навчався у Городенківській СШ № 1, яку закінчив 1969 р. із відзнакою. Далі – на факультеті промислового й цивільного будівництва Львівського політехнічного інституту. Студентські роки майбутнього вченого припали на хрущовську відлигу та бреж-

невської реакції, коли переслідували за будь-яку свіжу думку. У середовищі львівських студентів тих років часто саме молодь, що навчалася на технічних спеціальностях, активно тягнулася до гуманітаристики. Студентам-політехнікам легше було уникнути «недремного ока» відповідних органів. Важливу роль у поширенні демократичних ідей серед них відіграла заборонена на той час праця Івана Дзюби «Інтернаціоналізм

* За матеріалами: Zbruc̆. URL: <https://zbruc.eu/node/112448>

чи русифікація?», яка викристалізувала підготовлену родинними традиціями національну свідомість Б. Якимовича.

Після закінчення студій Б. Якимович працював інженером на Львівському автобусному заводі, а згодом займався комсомольською роботою у Львові. Декілька років очолював великий колектив житлово-експлуатаційного об'єднання міста. Доречно зазначити, що у 70-х – на початку 80-х років ХХ ст. у молодіжному середовищі Львова виховалася когорта цікавих особистостей, які в умовах незалежності України, маючи попередній досвід організаційної роботи, очолили важливі сфери господарського будівництва, культурно-освітньої роботи.

Потяг до гуманітаристики, який виявився в майбутнього вченого у шкільні й інститутські роки, переміг – у середині 1980-х років він стає здобувачем, а потім і науковим співробітником Інституту суспільних наук у Львові (тепер – Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). Далі – навчання в аспірантурі під керівництвом видатного українського історика Ярослава Ісаєвича.

Набутий адміністративний досвід став у нагоді молодому науковцеві в роботі над проєктами Академії наук, зокрема в Міжнародному симпозіумі під егідою ЮНЕСКО «Іван Франко і світова культура» (1986). Богдан Якимович поруч з Ярославом Ісаєвичем був одним із найдіяльніших членів оргкомітету симпозіуму. Сьогодні можна сміливо ствердити, що сам форум, а особливо видання тритомного збірника «Іван Франко і світова культура», до часу проголошення нашої незалежності стали маркерами нового наукового мислення вчених України.

Відтоді франкознавство стало одним з основних напрямів діяльності вченого. З постаттю І. Франка пов'язана і кандидатська («Видавнича діяльність Івана Франка у 70–80-ті роки ХІХ століття», 1994), і докторська («Іван Франко як книгознавець і видавець (1890–1916)», 2008) дисертації. На основі цих досліджень опубліковані знані книгознавчі праці: «Книга, просвіта, нація: видавнича діяльність Івана Франка у 70–80-х роках ХІХ ст.» (1996), «Іван Франко – видавець: книгознавчі та джерелознавчі аспекти» (2006). Із метою активізації франкознавчої діяльності в Україні та світі Б. Якимович став співорганізатором і заступником голови Міжнародної асоціації франкознавців. За його активної участі ця громадська організація провела низку наукових засідань у Львові, Бухаресті, Перемишлі, Варшаві, Черкасах, Кам'янці-Подільському, Дрогобичі, Стрию, Івано-Франківську, Коломиї, Хмельницькому, Острозі. За заслуги в розвитку франкознавства йому присвоєно звання «Заслужений працівник культури України» (2006).

Із вивченням творчої діяльності І. Франка пов'язані й інші наукові проєкти Б. Якимовича. З його ініціативи як директора Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. І. Франка здійснено репринтне видання збірки поета «З вершин і низин» (2004), «Листування І. Франка з М. Драгомановим» (2006). Учений був ініціатором видання серії науково-популярних книжок «Дрібненька бібліотека» за аналогією до Франкової «Дрібної бібліотеки».

Богдан Якимович долучився до проведення наукових конференцій, присвячених творчості Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша, які відбувалися у Києві, Ніжині, Черкасах, Переяславі, Чернівцях. Як професор історичного факультету Львівського університету, він був головним редактором «Історичних зошитів», керівником низки кандидатських і консультантом докторських дисертацій.

Справою життя Богдан Якимович уважав повне видання спогадів Льва Жемчужнікова (Лев Жемчужников) про Тараса Шевченка, які є свідченням великої поваги й

*Феодосій Стеблій, Богдан Якимович, Борис Возницький, Василь Горинь.
Біла Гора, 7 серпня 2005 р.*

підтримки українського генія російським культурним діячем. Звірив із рукописом, належно прокоментував і підготував Б. Якимович спогад до друку. Над цим об'ємним проєктом учений працював близько 20 років. Нема сумніву, що дочка професора Дарина Якимович-Чапран доведе цю справу до кінця.

Богдан Якимович був ініціатором, упорядником та автором післямови репринтного видання знаменитого «Кобзаря» Тараса Шевченка у двох томах, який побачив світ за редакцією Івана Франка заходами НТШ у Львові.

Як голова Фондації Андрія Чайковського, вчений видав чотири томи публіцистичної і мемуарної спадщини цього видатного галицького письменника та громадського діяча й організував низку конференцій про нього у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Бережанах, Коломиї. Започатковані професором дослідження продовжують його учні – аспіранти й докторанти.

Значну увагу вчений приділяв вивченню творчості видатних українських письменників і культурних діячів Василя Стефаника, Осипа Маковея, Теофіла Окуневського. У книзі «Визначні постаті України. Андрій Чайковський та Теофіл Окуневський» (2010) Богдан Якимович уперше опублікував матеріали про адмірала австро-угорської армії, письменника Ярослава Окуневського, рідного брата галицького політика і правника Теофіла Окуневського, сподвижника Івана Франка.

Вагомою для української гуманітаристики була багаторічна праця Б. Якимовича в Шашкевичівській комісії у Львові. Разом із Феодосієм Стеблієм, Михайлом Шалатою, Василем Горинем, Миколою Ільницьким він долучився до проведення низки конференцій і видання шести збірників «Шашкевичіани». До останніх днів життя наполегливо працював над підготовкою його 7–9-го томів. Надіюся, що ця праця буде

закінчена. До цього додаю авторство популярних статей до довідкових та енциклопедичних видань: «Енциклопедія сучасної України», «Шевченківська енциклопедія», «Франківська енциклопедія».

Ще з другої половини 1980-х років Б. Якимович заявив про себе як про дослідника багатьох проблем національної історії. Його наукові інтереси виявилися у дослідженні, популяризації та відновленні української національної символіки. У 1988 р. за завданням дирекції Інституту суспільних наук молодий учений підготував першу в Україні довідку про нашу національну символіку. Це дослідження допомогло ламанню радянських стереотипів з історії України, що сприяло утвердженню державних символів незалежної держави.

Поряд із цим Б. Якимович провів титанічну працю з дослідження військової історії України в європейському контексті, опублікувавши близько 50 праць, серед яких «Збройні Сили України: нарис історії» (1996). Він був упорядником і співавтором видань «Історія українського війська» (1992; Ч. 2, 1996), збірки військово-історичних праць Івана Карпинця «Галичина: військова історія 1914–1921 рр.» (2005) тощо. Богдан Якимович керував авторськими колективами, які створили «Російсько-український словник для військовиків» (1995), українську редакцію загальновійськових статутів Збройних сил України. За працю в галузі військової історії та термінології його відзначено багатьма відзнаками та нагородами.

Богдан Якимович активно працював як політик і громадський діяч. На зламі 1980–1990-х років був одним з ініціаторів створення Товариства української мови ім. Т. Шевченка (відновлене товариство «Просвіта»), одним з організаторів Народного руху України, членом-засновником Демократичної партії України. У далекому 1990 р. за рекомендацією В'ячеслава Чорновола очолив Львівське обласне відділення

Вшанування Шашкевичівських днів. Львів, Личаків

Товариства зв'язків з українцями за межами держави «Україна–Світ», очолював яке до останніх днів життя. Завдяки старанням Б. Якимовича до його активної роботи були залучені непересічні особистості: музейник Борис Возницький, живописець Володимир Патик, композитор Богдан Янівський, скульптор Іван Самотос, поет і громадський діяч Роман Лубківський, літератори Михайло Шалата та Роман Пастух. За безпосередньої участі керівника воно провело чимало культурологічних заходів у Польщі, Румунії, Угорщині, зокрема святкові академії, присвячені Тарасові Шевченку, Іванові Франку, Богданові Ігорю Антоничу, Михайлові Вербицькому в Бухаресті, Будапешті, Перемишлі, Сяноку, Новиці.

Професор Б. Якимович був організатором науково-пошукових експедицій товариства «Україна–Світ» на Сіверщину, Полтавщину, Черкащину, Київщину. У цих експедиціях наукові й освітні діячі Львівщини не тільки вивчали пам'ятні місця минувшини (Батурин, Чернігів, Гадяч, Полтаву, Канів, Черкаси, Переяслав, Стеблів, Моринці, Керелівку, Городище), а й проводили лекції, бесіди та зустрічі, які сприяли єднанню українців різних регіонів.

За місяць до відходу із земного життя вийшло друком упорядковане репринтне видання збірки Василя Стефаника «Твори» (1933) із ґрунтовною післямовою.

До останніх днів Б. Якимович залишався оптимістом, мав творчі плани, вболівав за Україну та вірив у нашу Перемогу. Був турботливим чоловіком, батьком, дідусем і прадідусем, яскравою особистістю, з якою тісно пов'язане суспільне, наукове та культурно-мистецьке життя Львова, Галичини, України.

Світла пам'ять про великого життєлюбця і трудівника залишиться у серцях родини, друзів, приятелів та учнів.

REFERENCES

Раміати Bohdana Yakymovycha. (2022). *zbruc.eu*. <https://zbruc.eu/node/112448> (in Ukrainian).